

Her kommer det tredje og siste brevet i 2017 til alle dere som støtter NMS Etiopia sitt arbeid. Denne gangen vil jeg fokusere på teologisk utdanning av kvinner, bibeloversettelse, liturgi og salmer på gumuz.

EECMY (Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus) er den eneste kirka i Etiopia som tillater ordinasjon av kvinner. Per dags dato er det litt over 70 ordinerte kvinnelige prester i Mekane Yesus. Disse utgjør omtrent 2 % av alle kirkens prester. Bortsett fra kvinnedepartementene i synodene og ved hovedkontoret har dessverre ingen av de kvinnelige prestene noen ledende posisjoner i kirken. For å øke andelen av kvinnelige teologer i Mekane Yesus ble derfor i 2016 opprettet et prosjekt i regi av kirkens nasjonale kvinnedepartement (DWM) som gir stipend til teologisk utdanning kun for kvinner. Nå studerer 8 kvinner teologi. De er hovedsakelig fra synodene i vest inkludert Blånildalen på forskjellige nivå:

2 unge kvinner med minoritetsbakgrunn fikk et WIAC stipend: WIAC er et forberedende kurs for kvinner som kun har 10. klasse. Kurset har hovedfokus på engelsk og allmennkunnskap. Etterpå kan jentene fortsette med 3-årig teologisk studie ("Diploma"-kurs) som gir mulighet for ordinasjon. Utover de 2 som tar WIAC, studerer 3 kvinner teologi på bachelor nivå, og 3 kvinner tar mastergraden i teologi ved Mekane Yesus Seminary i Addis Abeba. Vi håper at spesielt kvinnene med mastergrad på sikt kan få ledende stillinger i en ellers mannsdominert kirke.

Vi ønsker Rev. Workenesh lykke til med sine planer og håper at hun etter endt studium vil få en ledende stilling i Mekane Yesus kirken.

En av masterstudentene er Reverend Workenesh Geta-chaw. Hun er 33 år gammel, ordinert prest fra Begi og har de siste årene jobbet som leder for kvinnedepartementet i synoden. Med masterstudiet ønsker hun å oppnå en dypere forståelse av Guds ord og bli en bedre teolog. Hun har store ambisjoner og vil ikke tilbake til kvinnedepartementet etter endt studie. Hun kan heller tenke seg å undervise ved en bibelskole eller ta en ledende stilling i en av synodens andre departement. Dette blir sikkert ikke lett. Rev. Workenesh sier at mennene ikke vil ha kvinner i lederposisjoner fordi de har en frykt for dyktige kvinner; så sier de heller at kvinner ikke er i stand til å bli ledere, for ikke å måtte gi dem en sjanse. Men, fortsetter Workenesh, heller ikke menn ble født som ledere; også de må først få mulighet til å vokse og samle erfaringer. NMS håper at dette prosjektet kommer til å styrke kvinners posisjon i kirka, og at Mekane Yesus snart vil ha kvinnelige ledere i posisjoner utover kvinnedepartementet!

Etiopia er et land med over 80 forskjellige språk, men bibelen finnes kun oversatt til noen av de største språkene som amharisk eller oromo. Det betyr at mange kristne som har et annet morsmål hører Guds ord kun på et språk som de muligens forstår, men som likevel ikke er "hjertespråket" deres. Dette skaper avstand til budskapet og forsterker forskjellene mellom dem som har det kulturelle herredømmet og dem som er kulturelt marginaliserte. Å ha Skriften på morsmålet gir verdighet; å kunne lese Skriften på sitt språk gir nærhet og eierskap; Gud blir levende og del av den lokale kulturen. For Gud er det ikke forskjell mellom språk og folkegrupper. Derfor støtter NMS bibeloversettelse til lokale språk og ønsker å bidra til at alle med frimodighet kan be og bekjenne sin tro på sine språk.

I 1990-årene ble Det Nye Testamentet oversatt til sør-gumuz dialekten. Det kom ut i 2003, skrevet med amhariske bokstaver. Samme året vedtok regjeringen at gumuz skulle skrives i latinske bokstaver og på sikt innføres som skolefag. "Det Nye Testamentet på de gamle bokstavene" ble likevel en suksess, og var utsolgt etter bare noen få år. Rev. Abera, tidligere visepresident i vestsynoden, sier: *Bibelen var spesielt viktig for gumuz menigheter på landet. Kirkene der bruker fortsatt Det Nye Testamentet fra 2003. Oversettelsen spilte en avgjørende rolle for misjonsarbeidet mot gumuz folket. Den var også viktig for en felles gumuz identitet. Uten dette ville vi ikke være der vi er nå!*

For noen år siden henvendte menighetene i Blånildalen seg til NMS med et ønske om en revideret utgave av Det Nye Testamentet. For å få dette til er det nødvendig å overføre teksten til den nye, offisielle ortografien som brukes i skolene, og samtidig revidere oversettelsen.

I februar 2017 startet arbeidet med at tre gumuz fikk opplæring i oversettelsesprinsipper i regi av SIL (cf. <http://www.silethiopia.org>), som NMS har samarbeidsavtale med. Mr. Gallo Aylate, oversettelseskoordinator ved SIL Etiopia, fulgte opp arbeidet og sørget for nødvendig fremdrift. Gjennom seksjonsleder Klaus-Christian Küspert som har utdanning innen språkvitenskap og bibeloversettelse gir NMS faglig støtte til dette arbeidet.

Nå er hele NT omsatt til latinsk skrift og blir korrekturlest av både lutherske og katolske prester, og av gumuz lærere ved statlige skoler. Når dette er gjort, sendes teksten til det etiopiske bibelselskapet for kvalitetssikring mot grunntekstene. Når det trykkferdige manuskriptet foreligger i løpet av 2018, skal vi sammen med bibelselskapet lete etter midler for å få denne nye utgaven av Det Nye Testamentet på sør-gumuz på trykk.

Veien kan virke lang og møysommelig, men håpet er å få et godt resultat: Et NT på gumuz i god oversettelse og i moderne språkdrakt som skal gi nytt liv til det kirkelige arbeidet i «dalen». Det vil også fungere som «lesebok» og styrke gumuz folket i troen på seg selv som en viktig og likeverdig del av den verdensvide kirka.

På bildet vises oversetterteamet sittende fra venstre til høyre: Maru Tadesse fra Yaso, 35 år, bonde og medlem av menighetsrådet, Ijigu Diskassa, 45 år, barneskolelærer fra Agalo som allerede på 90-tallet jobbet med den første oversettelsen, og Bayata Mekonnen, 23 år, statlig ungdomsarbeider fra Kamashi. Veilederen Gallo Aylate fra SIL står bak dem. Ikke med på bildet er Hambisa Ayana, leder for ungdomssenteret i Kamashi, som gir teknisk hjelp til de 3 oversetterne.

Hozo og seze, to av "mao og komo språkene", snakkes i Begi området vest i Etiopia. Mens gumuz har opp til 200.000 brukere og er et godt kjent skriftspråk, finnes det kun noen få tusen mennesker som bruker hozo og seze; ingen av disse språkene har ortografi, de er ikke offisielt anerkjent av myndighetene og deres bruk i det offentlige blir aktivt motarbeidet og latterliggjort. Likevel finnes det 4 engasjerte ungdommer som brukte sommerferien ved SIL kontoret

Fra venstre: 2 hozo og 2 seze ungdommer som jobber med oversettelsen.

i Addis Abeba for å lære å oversette forenklete bibelfortellinger til sine respektive morsmål. Siden språkene ikke er skriftspråk spilles de inn som lydfiler sammen med bilder slik at det kan lyttes til og bildene vises frem.

Husein, Milki, Shedin og Adam er høyt motivert og har et glødende engasjement for sitt språk og sin kultur. Selv Husein, (t.v.) som er muslim, oversetter bibelvers med stor innlevelse. Han sier: "Alt som kan hjelpe til med å utvikle mitt språk og beskytte det mot å dø ut er verdt å holde på med."

NMS støtter flere andre prosjekt for språkutvikling, oversettelse og produksjon av materiell for evangeliseringsarbeid. Ijigu Diskassa, som også er med på oversettelsen av Det Nye Testamentet til gumuz, har sammen med Hambisa Ayana, lederen for ungdomssenteret i Kamashi, oversatt hele liturgien til Mekane Yesus kirken—høymesse, dåp, konfirmasjon, vielse, begravelse osv. Manuskriptet ligger nå ved hovedkontoret til Mekane Yesus kirken for godkjenning. Deretter skal den bli trykket og brukt i alle gumuz-språklige menigheter.

*Gumuz diktere og musikere med de to instruktørene
Sittende f.v.: Zegeye Belew, Taye Tolosa, Seleshi Yadesa
Stående f.v.: Sophie, Ebise Fufa, Addise Ferede, Amanuel Buli*

I mars var 2 jenter og 3 gutter samlet ved ungdomssenteret i Kamashi for å ta opp kristne sanger på gumuz som de selv hadde skrevet og komponert. En musiker og lydtekniker, Amanuel Buli fra Addis Abeba og NMS rådgiver Sophie Küspert-Rakotondrainy ledet workshopen og hadde arrangert et provisorisk studio for musikkopptak. I løpet av tre dager ble det tatt opp 22 sanger, tre dikt og mange bibelvers på gumuz. Det er utrolig hvor mye energi disse 5 ungdommene hadde – de danset, klappet, spilte tromme og sang så det ljomet. Zegeye sier: *Gumuz er vårt språk, og vi er glad i det. Men før hadde vi ingenting på språket vårt. Vi vet at Gud skapte alle språk og at de er likeverdige. Derfor ønsker vi å prise Gud på vårt eget språk.* I årtier og århundrer har gumuz folket blitt fortalt at deres språk og kultur, ja de selv som mennesker, ikke var likeverdige. Denne arven vil disse unge kristne frigjøre seg fra.

teriellet skal gis til menighetene, slik at de kan lære seg sangene og samtidig lære å lese på gumuz, som de fleste fortsatt ikke kan. På You Tube vises det opptak av sangene under *Gumuz hymn recording*: <https://youtu.be/>

Fra begynnelsen av dette året støtter NMS et prosjekt som drives av den Anglikanske kirken i Etiopia: Oversettelsen av Det Nye Testamentet til på-språket (opo-språket). På er et nilo-saharisk språk som snakkes av noen tusen mennesker i Gambela området ved grensen til Sør Sudan. Den Anglikanske kirken har i flere tiår drevet et varsomt og kulturelt sensitivt evangeliseringsarbeid mot folkegruppene i området; i dag er store deler av på folket kristne, og tiden er inne for at de bør få i hvert fall deler a bibelen på deres morsmål. Samtidig er dette et viktig utviklingstiltak: I

På NT oversetter-teamet i Gambela. I midten Josh Smolders fra SIL

samarbeid med SIL har på språket fått en ortografi som er godkjent av myndighetene; på er blitt skriftspråk, og de første tekstene som skrives på det "nye språket" er nettopp fra Bibelen!

Jeg hilser dere med Johannes 3, 16: *"For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv."*

På vegne av hele NMS staben i Etiopia ønsker jeg alle leserne en velsignet jul og godt nyttår!

Sonja Küspert